

ГЕОРГИ РАЙЧЕВ КАРАЧАКАЛ

chitanka.info

През една звездна априлска нощ в широките обори на селския първенец хаджи Зафир стана важно събитие — една от младите му биволици доби мъжки плод. Помагач беше Куно говедарят. Когато дигнаха малкото на крака, хаджията го приближи и взе в ръце мократа му още глава. Куно също се наведе над него.

Светнаха.

— Бре, чакърест! — весело извика старецът, а Куно зацвили от радост.

— Чакърест, хаджи, чакърест. Я го погледни: едното му око черно, а пък другото пъстро; рядко се случват такива... И на челото си има бяло... гледай, гледай... Ах, ти, карачакал такъв — потупна го той по страната и по шията.

Хаджията беше също развълнуван.

— Слушай, Куно — тържествено заяви той, — помни ми думата: ако оцелее малкото, ще го отгледам и на селото ще го харижа...

Карачакал. Така беше назовал Куно малкото в онази нощ. И домашните повториха тази почти безсмислена дума. Карачакал — никое друго име не му прилягаше така добре, както тази непозната турска дума. Малкото сякаш дойде на света с нея.

Така си и остана.

На другия ден хаджи Зафир черпи щедро в кръчмата, все едно, че беше му се родил внук. И пак повтори оброка си пред всички: ще го отгледа и ако оцелее — харизва го на селото.

Две есени и две зими преживя Карачакал в хаджи Зафировия дом.

Минаха богоявленските студове. В края на януари се дигна снегът: вяха и отвяха северните ветрове и над почернелите зимни полета се разстла зеленият губер на нивите. Карачакала и другите все още ги държаха на ясли. В тъмния обор се чуваше само сънно сумтене и равномерно подрънкване на железни синджири. Два пъти през деня ги извеждаха вън на водопой. И всеки ден все по-дълго се застояваха на двора.

Карачакал чувстваше как топлото слънце проникна в младата му снага, съживяваше я.

Една утрин у хаджи Зафирови влязоха неколцина мъже. Водеше ги сам старецът. Карачакал и другите бяха пак на двора. Малката група се насочи направо към него. Хаджията го плесна по шията и прокара ръка по лъскавия му гръб.

— Ето го! — тържествено рече той. — Вижете го какъв е хубавец. Ваш е от днеска.

Мъжете приближиха и поред помилваха и похвалиха Карачакала.

— Куно — обърна се хаджията към дребничкия дрипав говедар — той също беше там, — прибери Карачакала, твой е от днеска, като свое чедо да го пазиш.

Куно се изсмя ситно и весело:

— Дядо хаджи, главата си залагам; ако дам да падне косъм от него — нека цялото село ме съди.

Говедарят държеше пред себе си дълга дрянова сопа, чийто дебел край завършваше с голяма топка, изрязана от корена на дървото. Той дигна сопата на рамо и подвижна. Карачакал тръгна покорно навън. Отначало той не разбра какво правят с него, нито къде го водят. Но когато стигна до разтворената порта, извърна глава и спря. Може би не му се искаше да се отделя от другите. Същия миг покрай очите му профуча дряновата сопа и ако не беше отклонил овреме глава, щеше да опита тежестта ѝ. Чу се пак отсеченият вик на говедаря. И Карачакал пое напред.

Вън, на широкия мегдан, чакаше цяло стадо добитък — селските говеда. Там откараха Карачакала. Той спря настрани и дигна любопитно глава: не беше виждал други път такова мнозинство. Защо ли бяха там? Къде щяха да ги водят? Но разнесе се властният вик на човека, трепнаха всички, изправиха глави и покорно тръгнаха напред, към полето.

Тръгна с тях и Карачакал.

От този ден настъпи истинска промяна в живота му. Въведоха го в стадото. Разбира се, той нито и подозираше това. Той броди цял ден в полето, държеше се настрана от другите, поглеждаше ги недружелюбно и често извъръщаше глава към село, където беше оставил своите.

Целия ден на няколко крачки от него стоеше говедарят. Карачакал знаеше, че ако извърне глава към селото — мигом ще го посрещне тежката тояга. Затова пасеше и кротуваше. Говедарят

препечваше пътя му. Карачакал чувствуваше, че му предстои тежка борба с него.

И тя не закъсня.

Когато вечерта се прибраха в село, Карачакал се запъти към хаджи Зафирови. Тогава се яви човекът и го подкара надругаде. Изминаха една улица, после друга и спряха посред широк мегдан, пред висока бяла постройка — общината. Зад тази сграда имаше друга, пониска постройка, със зееща врата. Там го насочи човекът. Карачакал прекрачи прага, но оттам го лъхна мрак и хладина. Той спря и обърна глава, но силен тласък отдире го втична в килията. Карачакал подскочи и обърна глава към вратата. На прага стоеше неподвижен говедарят, стиснал здраво кривака.

В очите на Карачакала блеснаха ядовити пламъци. Той наведе глава, изфуча с ноздри и полетя напред, готов да понесе човека на рогата си. Ала не видя какво стана: оглуши го силен удар по ноздрите; той описа кръг и насмалко да падне на колене — тъй неочакван и страшен беше ударът. В следния миг хлопна тежката врата и кривакът на говедаря засвистя през мрака. Посипаха се чести тежки удари. Един, два, пет, десет. Изплашеният Карачакал се мятеше от стена към стена, блъскаше се в яслите и вратата. Но яростните удари го жареха. Когато прикриваше глава в някой ъгъл — излагаше краката и колената си, обърнеше ли се, горяха ноздрите му и рогата. Накрай омаломощеното животно коленичи разтреперано и от гърдите му се изтръгна глух, отчаян рев. Тогава човекът метна въже върху рогата му, привърза го за яка халка и отвори вратата. Трепна виделина. На прага стоеше пак мълчаливо зловецата сянка на говедаря. Карачакал се дигна и покорно завря глава в яслите.

Такава беше първата му тежка и самотна нощ. Той я забрави скоро, но страхът пред Куно говедаря остана завинаги у него.

Сега той живееше в полето при общото стадо. Бавно се нижеха дните — ден след ден. Премина пролетта, озъби се юнското слънце и над зеленото поле полази жълто лято. За петдесет дни Карачакал израсна, обгоря от слънцето и в жилите му кипна сила. Той беше поедър и по-силен от най-якия си връстник. Над шията му се изви корава гърбица, обрасла с ниска грива. Украсиха го къси, остри рога, пред които се прекланяха всички.

Той кръстосваше неспокойно стадото. Оглеждаше връстниците си. Дразнеше ги и чакаше — ще посмее ли някой да му отвърне. А когато му омръзваше всичко — дигаше глава и тръгваше към реката.

Той стигаше там, нагазваше в хладните струи, пиеше, оглеждаше се, почиваше. После минаваше на отвъдния бряг, навлизаше в нивите, бродеше където му скимне, и привечер сам се завръщаше в стадото.

Един ден над безбрежното поле надвиснаха облаци. Спуснаха се от далечните сини планини, разпростряха се, притиснаха земята. Първо поотделно, с огрени от слънцето бели гребени, после мътносивосини и накрай слени в черни разбунтувани кълба, с прозирни бели мъгли по тях.

Овчарите погнаха стада и свърнаха към село. В полето остана само Куно говедарят. Пъстрото стадо добитък стоеше като изрязано между жълтото поле и потъмнялото небе.

На сто крачки от другите пасеше Карачакал, както винаги — сам и отделен. От време на време той спираше, дигаше глава и се слушваше тревожно. Какво слушаше? Притихналата долу земя, клокочещото небе отгоре или тръпките, които обтягаха възбуялата му снага?

Той спря върху силните си крака, насочи глава към небето и задуши озонирания въздух с дигната горна устна. Хладните струи нахлуваха в дробовете му, разтягаха ги и сякаш запалваха кръвта му. Очите му горяха като въглени, ала нищо не виждаше. Той бе като бунтуващото се небе — готов да гърми, да трещи, да се разсипе в светкавици... Раздвижи се, порови с крак, изпусна два-три къси, зловещи звука, подуши топлата земя и пак дигна разширени ноздри. Този път той чу, видя. Той чу, че някъде далеч по земята към него се носеха тежки, глухи удари на копита. Впи поглед напред. Наистина далече през полето, откъм съседното село, ниско над земята се носеше черна топка. Тя идеше по съвсем права линия без път, през нивите, през полето. Летеше с невероятен бърз бяг и нарастваше с всяка минута. Скоро се провидя тялото — тяло на биволица. Навела глава ниско до земята, събрала два предни и два задни крака, тя препускаше в бесен галоп и земята кънтеше под нея.

Карачакал я посрещна наежен. Той още не знаеше свой ли посреща, или враг. Но ето че биволицата спря и потръпна с нежен, топъл призив. Кога? Кога беше чувал той този дълбок призив? Някога, далеч в миналото? Насън някога?

Биволицата мина покрай него, досегна го с ноздрите си, лъхна го с топъл дъх и пак екна късият сподавен призив. Затресе се цялото тяло на Карачакала, наляха се в кръв очите му. Сякаш из недрата на топлата земя излетя вихрушка, дигна го като перушина на двата му задни крака и той се хвърли напред, ослепен...

По небето се разнесе глух, многократен тътен, затупаха едри капки, ливна дъжд.

Изминаха две години оттогава. В тази бурна вечер Карачакал беше съзнал силата си. Той е сам, той е единственият непокорен и непобедим. Сам — и при него стадото.

Онова, което беше забранено на другите — нему се позволяваше. Дори Куно говедарят беше друг вече — не враг, не господар, а приятел и закрилник. Той го гледаше през студените зимни дни: хранеше го, поеше го. Решеше го сутрин с кръгъл железен гребен, милваше го и му приказваше галени думи. И Карачакал му отвърщаше със същите ласки. Той душеше ръцете му, търкаше чело по гърдите му и махаше с късите си рога, а пъстрото му око се смееше с весел смях.

Щом пукваше пролетта, вратите на обора се разтваряха и Карачакал тръгваше към полето, волен като птица. Никой от нищо не го спираше. Никой не излазяше насреща му. Той бродеше из зелените ниви, пасеше на воля където поиска, нощуваше, гдето замръкне, завръщаше се кога пожелае.

Той беше нещо съвсем отделно, особено. Така мислеха хората, така сочеше огромното му могъщо тяло. Една безгранична сила — тъмна и първобитна, — чиито извори лежаха назад във времената. Представете си лятна южна нощ. Звездно небе, пълнолуние, тишина и знойна задуха. Над безбрежните царевични полета се носи само тих шепот на широките листи. Изведнъж под мистичния лунен блясък израства силует на чудовище. Той иде отнякъде, стъпките му са безшумни, походката бавна и тромава. Върви, поспира се, ослушва се и тръгва пак, отминава... Сякаш вековете се разтварят, чезнат

хилядолетия като миг и над земята възкръсва някоя от онези праисторически нощи, когато над същите тези поля са бродили страхотните му пра-прадеди. Не е ли той последната им издънка, не чува ли в тази нощ далечния им зов през вековете?...

Но денем Карачакал не забравяше стадото: той беше първият член на това голямо семейство, чувстваше се негов господар и закрилник. Той и Куно говедарят.

Понякога ревът му огласяше полето. Той дигаше глава и тръгваше без цел, без посока. Сякаш царска особа, излязла да обходи владенията си. И не бяха ли наистина негово владение — това зелено безкрайно поле, тучните ниви, ливадите, грейнали от слънце, синьото небе и просторите?

На север и на запад се издигаха високи планини. Ясно се различаваха върховете им, гънките и бездънните пропасти. Оттам идваха градоносните облаци, вятърът и бурите. На изток се зеленееше полегат хълм и над него — синьо небе. Оттам изгряваше утрин слънцето. А на юг, слени с хоризонта, едвам се мержелееха призрачни планини. Не изпращаха ли те топлия пролетен вятър, кратките безвредни дъждове и знойното слънце?

Карачакал обичаше да ги гледа. Спираше посред зеленото поле, дигаше бавно глава и гледаше, вперил поглед ту на една, ту на друга страна, далеч към хоризонтите. Не преграждаха ли те погледа му, не стягаха ли сърцето му с обръчите на тегота и самотност?

Той изправяше глава и тръгваше. Стъпките му бяха бързи и отсечени, огромното тяло се полюшваше в плавен ритъм и обтегнатата напред глава режеше въздуха като нос на бърза лодка. В такива минути беше страшно да го срещнат. Той разгонваше стадото, поглеждаше накриво Куно говедаря и тръгваше да търси приключения. Преследваше усамотените добитъци в полето, нападаше стадата и овчарите, плашеше безобидните орачи по угарите.

Пътниците се отбиваха от пътя му, коларите препускаха обезумели със запретнати коли и воловарите търсеха спасение по дърветата в полето.

Карачакал ги отминаваше горд и самодоволен, а пъстрото му око се смееше с незлобив смях. Нима е той виновен, че в жилите му кипят лишни сили, а сърцето му стяга мъка, че те — всички! — са тъй слаби и плахи, беззащитни и безпомощни!

Заредиха се една след друга пакости. Най-напред уби младо малаче от стадото. След няколко седмици прободен вързан кон в полето. Един колар се спаси само защото успя овреме да разпегне воловете, а селският пьдар на два пъти се отърваваше, покатерен на дърветата.

Цялото село настръхна. Дори в околността се носеше името му. Стигаше само да чуят „Карачакал“ — и по снагата на всички минаваха тръпки на ужас.

Събраха се селяните да решат какво да се прави. Едни бяха съвсем против него — по-старите искаха да го премахнат, младите го бранеха — да почакаат, може би ще укротее. Накрая надделяха младите: селото поемаше да заплаща всички вреди, които бикът причинява.

Случи се, че посред жътва падна обилен дъжд и хората успяха да подорат и посеят. Към края на лятото, в ниските места, се зазелениха и после жълтнаха буйни проса.

Отвъд речния бряг, гдето Карачакал често обичаше да спира, също се люлееше нива, натегнала от живо злато. Карачакал свикна да се отбива там. Затова беше и враждата му със селския пьдар. Не искаха да отстъпят нито единият, нито другият; и пьдарят беше млад и буен момък. Дори веднъж удържа победата — прогони го от нивата!

Напразна победа! От този ден Карачакал не стъпи вече в друга нива. Щом излязяха в полето — обръщаше гръб на стадото и всички знаеха накъде е пътят му.

Той нагазваше в нивата, гребеше лакомо с дългия си език и от време на време изправяше глава и се оглеждаше — няма ли да се покаже отнякъде пьдарят. Той запомни този човек и всичката му ненавист се сбра и насочи срещу него.

Стигаше само да зърне през полето сам човек, приличен на пьдаря, дигаше мигом глава и се понасяше нататък. Пресрещна го на два пъти, но и двата пъти пьдарят биваше с пушка. Той гръмваше пред него и догдето се опомни Карачакал — укриваше се.

Един горещ ден Карачакал се излежаваше в реката, скрит под сянката на ниски върбови храсти. Той чу подозрителен шум, дигна глава и видя на пет крачки зад храстите пьдаря. Този път той беше без пушка. На рамото му стърчеше къса тояга с праметната върху нея горна дреха.

Карачакал не изгуби нито минута — дигна се, прегази храстите и се озова пред пъдаря. Изненаданият човек се огледа наоколо, видя, че няма спасение, смъкна бързо късата тояга и се приготви за отчаяна борба.

И той беше як и сърцат. Не чака да го нападат. Той нададе яростен вик и се хвърли срещу бика. Ударът беше сполучлив и със страшна сила — право в ноздрите. Чу се тъпо изхрасване, сякаш се поломиха кости. Но това само разяри бика. Той наведе глава, подаде напред опасните си рога и нападна със страхотно фучене. Пъдарят биеше с все сила, като целеше най-уязвимите места: очите, ноздрите и върховете на рогата му. Биеше и отстъпваше заднишком, за да има размах тоягата му. А Карачакал само отстъпваше и свеждаше все пониско глава. Ноздрите и очите му бяха съвсем запазени; оставаха открити само рогата и могъщият тил.

Изминаха няколко страшни минути, бикът надделяваше: отмалелите ръце отслабваха, а животното ускоряваше тежките си стъпки. Още крачка, две, три — пъдарят преплете крака и падна по гръб. Същия миг над него се надвеси коравата глава на Карачакала. Но човекът още не губеше обладание. Той слепеше животното с юмруци по очите и търсеше сгоден момент. Ето — ловък като котка, той се пхна под брадата му, скочи, улови се за единия рог, метна се и възседна шията на бивола. Карачакал се опомни, когато човекът го беше преграбчил вече здраво с две ръце за двата рога и кръстосал крака под брадата му.

Измаменият бик побесня. Той разтърси ядно глава; завъртя се на кръг, но човекът остана прилепен върху рогата. В следния миг надделя животното у Карачакала — изплаши се, затрепера цял, наведе глава и се понесе в безумен бяг. Той профуча покрай стадото, глух към виковете на Куно, и се насочи право към село.

Вцепенените хора посрещнаха с ужас страшната гледка: побеснелия биволски бик и вплетения на рогата му човек.

Всички мислеха, че бикът го е грабнал, вплел е рога в дрехите му и го носеше на явна гибел. Селото огласиха писъци. Някои по-сърцати искаха да стрелят, но бояха се да не ранят човека. А бикът прекоси улиците и се насочи право към селския обор. Навярно идеха сетните мигове на жертвата. Но разнесоха се виковете. Зад Карачакала, яхнал необуздана кобила от ергелето, препускаше с все сила Куно говедарят.

Когато бикът се вмъкна в обора — там скочи и Куно, устремен подир него. Чуха се отвътре викове и тежки удари. След минута на вратата се показа Куно, прикрепящ момъка, който падна до зида и отпусна изнемощяла глава.

Заклучиха здраво вратата и Карачакал остана там цяла нощ и до обед на другия ден. После надойдоха яки мъже пред вратата, пристигнаха Куно и Демир, ковачът, който носеше на рамо дебела верига, с тежка заострена топка на края.

Хитрината на слабите хора излезе по-опасна от коравата шия на Карачакала.

Минаха дни. Паднаха първите есенни дъждове, после грейна топло слънце и полето се зазелени. Сякаш пролетта се връщаше за последен сбогом с осиротялата земя.

Карачакал бродеше сам по кърищата, с тежка верига на крака. Рядко минаваше и в стадото — свърне, постои, погледа и отмине. Не го съдържаше на едно място. Цял се промени. Друг стана и вървежът му — бавен, тромав: пречеше му веригата.

Разбрал ли бе най-после той, че злото ражда зло и насилието — насилие? Едва ли. От онзи ден той стана мрачен и озлобен. Угасна смехът в пъстрото му око, а в черното загоряха пламъците на нестихващата ненавист.

Тежкото желязо, включено над китката на десния му заден крак, не му даваше мир — биеше го все на едно място по крака. В първите дни оттам течеше кръв; стана жива рана. После загоря, но раната в сърцето му не заздравя. Опита на няколко пъти да преследва враговете си — тези малки, страхливи и слаби, но коварни човечета. Но щом затичаше, веригата се надигаше, а тежката топка го биеше по сухожилията, сплиташе се в краката му и той спираше безсилен. Безсилен, ала непримирен. Безпокоен от болката и тежестта — не застояваше повече от минута на едно място. Щом някой се мернеше далеч в полето, той дигаше глава и тръгваше на изпревара с него, с бликнала в погледа мъст. Но догдето стигне, жертвата биваше далеч пред него и той завиваше надругаде.

Обезвредиха го, обковаха го, унижиха го. И все пак, щом чуеха глухото равномерно подрънкване на веригата, през всички сърца

минаваха ледени тръпки. Името му още всяваше в душите страх и трепет.

Един ден той мина през селото посред бял ден. Лавнаха селските псета, развикаха се изплашени жени и деца. А той вървеше посред улиците равнодушно, навел мрачно глава. Безшумно се носеха стъпките му по меката пръст; подрънкваше само веригата — ту полека, ту по-силно, според удара на крака. Така кръстоса той няколко улици и ненадейно се озова пред разтворената широка вратня — не бяха успели да я притворят в страха си, както другите.

Стигнал бе пред хаджи Зафировия двор. Той спря и се загледа. Сякаш искаше да познае нещо, да припомни нещо. Отвътре го залаяха зли псета. Разсърден, той дигна глава и повлече веригата си подир тях. В двора се чува женски писъци и хлопане на врати. Псетата се разбягаха. Едни прескочиха градинката, други се скриха под сайванта и го гледаха оттам с лай и квичене.

Карачакал спря посред двора, дигна глава и се огледа на три страни. Къде беше той? Къде? Този двор, тази къща и оборът, и кладенецът, и овощките. Видял ли ги беше някога по-рано. Найаве или насън?

Той замахна енергично глава, като че ли от мъчителна досада, обърна се и повлече веригата си навън. Измина така през сред селото и се озова на горния му край, на хълма, към изгрев-слънце. Спря там и погледна назад. Пред него се откри селото, грейналото поле и сините хоризонти. Чудно: до днес той нивга не беше стъпвал там!

Но какво е това? До слуха му стигна някакъв далечен, глух шум. Един продължителен грохот, който ту тътнеше под земята, ту ечеше, сякаш отвисоко, през просторите. Карачакал дигна тревожно глава и се вслуша. По снагата му минаха тръпки. А шумът не спираше. Сега той го чуваше вече съвсем ясно — идеше далеч някъде, отвъд хълма. Без да губи ни минута, той повлече веригата си нататък. Изкачи се на високото било и впери смаян поглед. Далеч откъм север, през полето, препускаше насам дълго, черно, огромно чудовище. То лъкатушеше като змия по две светнали ивици и ядовитият му грохот огласяше земята.

Карачакал не чака повече: той наведе глава и се спусна надолу. Той бързаше по полегатия хълм, безчувствен към ударите на веригата, която се вплиташе ту в единия, ту в другия му крак, стигаше чак до

предните, удряше ги и раняваше. Той виждаше само чудовището, което шумеше, трещеше и бучеше яростно, устремено право срещу него. Още двадесет крачки, още десет, пет. Ето — той изкачва вече насипа, издърпва веригата си между двете прави железопътни релси и навежда могъща глава, решен на смъртен бой. Чудовището е само на крачка от него. Чу се остър писък и оглушително пухтене. Пред очите му се мярна нещо черно и огромно, помете го и дигна вихрушка; небето, полето и земята се завъртяха пред очите му и той разбра, че е настъпил вече последният му час.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.